

V Bruselu dne 30.3.2022
COM(2022) 141 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Strategie EU pro udržitelné a oběhové textilní výrobky

1. Úvod

Textilie jsou součástí běžného života každého z nás. Využívají se jako oděvy, bytový textil a jako součásti nábytku, a také ve výrobcích, jako jsou zdravotnické a ochranné pomůcky, budovy a vozidla. Textilie umožňují funkčnost a výkonnost výrobků, ale jsou vybírány i z estetických důvodů a kvůli komfortu.

Výroba i spotřeba textilních výrobků neustále roste a s tím i jejich dopad na klima, spotřebu vody a energie a na životní prostředí. Celosvětová výroba textilních výrobků se mezi lety 2000 a 2015 téměř zdvojnásobila¹ a očekává se, že spotřeba oděvů a obuvi se do roku 2030 zvýší o 63 %, a to ze současných 62 milionů tun na 102 milionů tun v roce 2030². V EU má nyní spotřeba textilních výrobků, které se většinou dováží, z hlediska celkového životního cyklu v průměru čtvrtý největší negativní dopad na životní prostředí a změnu klimatu a třetí největší na spotřebu vody a využívání půdy³. Každoročně se v EU vyřadí přibližně 5,8 milionu tun textilních výrobků, což je přibližně 11 kg na osobu⁴, a každou sekundu se někde na světě skládkuje nebo spálí jeden nákladní automobil textilních výrobků⁵.

Vzhledem k tomu, že oděvy představují největší podíl spotřeby textilních výrobků v EU (81 %)⁶, přispívají k neudržitelným vzorcům nadprodukce a nadměrné spotřeby nejvíce trendy, kdy se oděvy používají stále kratší dobu a poté se vyhodí. Tyto trendy se staly známými jako rychlá móda. Povzbuzují spotřebitele, aby si stále kupovali oděvy horší kvality a nižší ceny, které jsou rychle vyráběny v reakci na nejnovější módu. Přestože mezi lety 1996 a 2018 klesly ceny oděvů v EU v poměru k inflaci o více než 30 %⁷, průměrné výdaje domácností na oděvy se zvýšily⁸, což značí, že tyto neudržitelné vzorce neumožnily občanům plně využít možností úspory nákladů. Rostoucí poptávka po textilních výrobcích navíc podporuje neefektivní využívání neobnovitelných zdrojů, včetně výroby syntetických vláken z fosilních paliv.

Tyto negativní dopady mají kořeny v lineárním modelu, který se vyznačuje nízkou mírou použití, opětovného použití, oprav a recyklace vláken textilií na nová vlákna, a který často při navrhování a výrobě oděvů nepovažuje kvalitu, životnost a recyklovatelnost za priority. Uvolňování mikroplastů ze syntetických textilií a obuvi ve všech fázích jejich životního cyklu dále zvyšuje dopady tohoto odvětví na životní prostředí.

Složitý a rozmanitý globální hodnotový řetězec textilního odvětví se také potýká se sociálními problémy, které jsou částečně způsobeny tlakem na minimalizaci výrobních nákladů, aby mohla být uspokojena poptávka spotřebitelů po cenově dostupných výrobcích. Dětská práce v oděvním průmyslu vzbuzuje vážné obavy. Vzhledem k tomu, že většinu nízkopříjmové a nekvalifikované pracovní síly v textilním odvětví tvoří ženy⁹, má zlepšení udržitelnosti dodavatelského řetězce také důležitý rozměr v oblasti rovnosti žen a mužů. EU stále více

¹ Ellen MacArthur Foundation (EMF) (2017) [A New Textiles Economy: Redesigning fashion's future](#) (Nová textilní ekonomika: Přetváření budoucnosti módy).

² Evropská agentura pro životní prostředí (EEA) (2019) Textiles and the environment in a circular economy (Textilní výrobky a životní prostředí v oběhovém hospodářství).

³ EEA (2022) Textiles and the environment: the role of design in Europe's circular economy (Textilní výrobky a životní prostředí: úloha designu v evropském oběhovém hospodářství).

⁴ EEA (2019) Textiles and the environment in a circular economy (Textilní výrobky a životní prostředí v oběhovém hospodářství).

⁵ EMF [A New Textiles Economy: Redesigning fashion's future](#) (Nová textilní ekonomika: Přetváření budoucnosti módy)

⁶ JRC (2021) Circular economy perspectives in the EU Textile sector (Perspektivy oběhového hospodářství v textilním odvětví EU).

⁷ EEA (2022) Textiles and the environment: the role of design in Europe's circular economy (Textilní výrobky a životní prostředí: úloha designu v evropském oběhovém hospodářství).

⁸ Výdaje domácností na oděvy a bytový textil se mezi lety 2000 a 2018 zvýšily v reálných hodnotách o 14 %, resp. o 17 %, JRC (2021) Circular economy perspectives in the EU Textile sector (Perspektivy oběhového hospodářství v textilním odvětví EU), s. 27.

⁹ ILO (2016) How Better Work is improving garment workers' lives and boosting factory competitiveness (Jak lepší práce zlepšuje život pracovníků v oděvním průmyslu a zvyšuje konkurenceschopnost továren).

zaměřuje pozornost na sociální a environmentální udržitelnost, čímž se snaží posílit globální hodnotové řetězce, a přispět tak k cílům udržitelného rozvoje na celém světě.

Textilní a oděvní odvětví je v EU hospodářsky významné a může hrát významnou roli v oběhovém hospodářství. Je tvořeno více než 160 000 společnostmi, zaměstnává 1,5 milionu lidí a v roce 2019 vytvořilo obrat ve výši 162 miliard EUR¹⁰. Pandemie COVID-19 měla na toto odvětví negativní dopad. V porovnání s rokem 2019 se v roce 2020 obrat v textilním odvětví EU snížil o 9,2 % a v oděvním průmyslu o 18,1 %¹¹. Textilní ekosystém zároveň během pandemie prokázal svou důmyslnost a vynalézavost, když se mu podařilo v rekordním čase změnit výrobní linky a dodávat roušky a další ochranné pomůcky, kterých bylo velmi zapotřebí, které však nebyly k dispozici v dostatečném množství.

Nevyprovokovaná a neodůvodněná ruská vojenská agrese vůči Ukrajině a její důsledky, pokud jde o zvýšení cen energií, bezpečnost dodávek surovin a dopady na segmenty textilního ekosystému zaměřující se na vývoz, je další připomínkou zranitelnosti globálních dodavatelských řetězců.

Textilní ekosystém EU musí překonat několik náhlých poklesů poptávky, přerušení hodnotových řetězců a vzestupů cen posledních dvou let, které způsobily závažné problémy společnostem jak pro jejich každodenní provoz, tak jejich dlouhodobé přežití, a odolat nejen silné globální konkurenci, ale také budoucím šokům. Skládá se převážně z malých a středních podniků (MSP), a proto musí posílit svou odolnost, zejména pokud jde o dodávky energie a surovin, proniknout na nové trhy s udržitelnějšími výrobky a zvýšit svou atraktivitu pro talentovanou a kvalifikovanou pracovní sílu. Evropa vždy byla a měla by zůstat domovem inovativních značek, kreativity, know-how a kvalitních textilních výrobků.

Tyto výzvy a příležitosti vyžadují systémovější řešení v souladu s ambicí Zelené dohody pro Evropu, aby byl růst udržitelný, klimaticky neutrální, účinný z hlediska využívání energie a zdrojů a šetrný k přírodě a postavený na čistém oběhovém hospodářství. Akční plán pro oběhové hospodářství z roku 2020¹² a aktualizace průmyslové strategie EU z roku 2021¹³ označují textilní výrobky za klíčový hodnotový řetězec produktů s naléhavou potřebou a silným potenciálem pro transformaci na udržitelnou a oběhovou výrobu, spotřebu a obchodní modely. Podniky, spotřebitelé a veřejné orgány v EU se již soustředí na vyšší udržitelnost a oběhovost tohoto odvětví, ale transformace je pomalá a environmentální a klimatická stopa odvětví je stále výrazná.

Na základě již vykonané práce, realizace zelené a digitální transformace, řešení sociálních problémů a zajištění dodržování požadavků na udržitelnost se EU může stát světovým průkopníkem v oblasti udržitelných a oběhových hodnotových řetězců textilního odvětví, nových technologických řešení a inovativních obchodních modelů. To by umožnilo snížit environmentální stopu textilních výrobků po celý jejich životní cyklus, zvýšit odolnost a konkurenceschopnost odvětví, zlepšit pracovní podmínky v souladu s mezinárodními pracovními normami a zajistit, aby hodnota textilních výrobků zůstala v ekonomice co nejdéle, a snížit tak závislost na přírodních surovinách.

Cílem této strategie pro udržitelné a oběhové textilní výrobky je vytvořit ucelený rámec a vizi pro transformaci textilního odvětví, podle nichž:

Do roku 2030 budou textilní výrobky uváděné na trh v EU disponovat dlouhou životností, budou recyklovatelné, ve velké míře vyrobené z recyklovaných vláken, bez nebezpečných látek a vyrobeny s ohledem na sociální práva a životní prostředí. Spotřebitelé budou mít

¹⁰ Euratex (2020) Key facts and Figures (Základní fakta a čísla).

¹¹ <https://ec.europa.eu/eurostat>

¹² COM(2020) 98 final.

¹³ COM(2021) 350 final.

z kvalitních a cenově dostupných textilních výrobků delší užitek, rychlá móda vyjde z módy a k dispozici budou široce dostupné ekonomicky výhodné služby opětovného použití a oprav. V konkurenceschopném, odolném a inovativním textilním odvětví ponесou výrobci odpovědnost za své výrobky v celém hodnotovém řetězci, včetně chvíle, kdy se z nich stane odpad. Oběhový textilní ekosystém bude vzkvétat díky dostatečným kapacitám pro inovativní recyklaci vláken na nová vlákna, zatímco spalování a skládkování textilních výrobků bude omezeno na minimum.

2. Nový model pro Evropu: klíčová opatření pro udržitelné a oběhové textilní výrobky

2.1. Zavedení povinných požadavků na ekodesign

Prodloužení životnosti textilních výrobků je nejúčinnějším způsobem, jak výrazně snížit jejich dopad na klima a životní prostředí. Ve snaze o dosažení tohoto cíle hraje klíčovou roli navrhování výrobků. Nedostatky v kvalitě vlastností, jako jsou odolnost barvy, odolnost proti roztržení nebo kvalita zipů a švů, patří mezi hlavní důvody, proč spotřebitelé textilní výrobky vyrazují¹⁴. Prodloužená životnost umožní spotřebitelům používat oděvy déle a zároveň podpoří oběhové obchodní modely, jako je opětovné použití, půjčování a opravy, služby zpětného odběru a maloobchodní prodej použitého zboží, a to způsobem, který pro občany vytváří příležitosti k úspoře nákladů.

Mezi další aspekty návrhu, které ovlivňují environmentální profil textilu, patří jeho materiálové složení, včetně použitých vláken a jejich míšení, nebo přítomnost chemických látek vzbuzujících obavy, které brání recyklaci textilního odpadu, z něhož se tak celosvětově do nových textilií dostává méně než 1 %¹⁵. V továrnách zůstává 25–40 % všech použitých tkanin jako zbytek nebo se mění v odpad¹⁶. V Evropě je asi 20 % použitého textilu shromážděného tříděným sběrem downcyklováno a použito jako vlhčené ubrusky pro průmyslové účely nebo pro jiné využití¹⁷, zatímco zbytek se ztrácí.

Zatímco technologie třídění a pokročilé recyklace je třeba dále vyvíjet, prvním krokem k řešení technických problémů je zlepšení návrhu výrobků. Vlákna se například často mísí s jinými (např. polyester s bavlnou), což ztěžuje recyklaci kvůli nízké dostupnosti technologií pro třídění textilního odpadu podle typu vláken. Navíc elastan, který se často přidává za účelem zvýšení funkčnosti tkanin, může téměř ve všech technologiích recyklace textilních vláken působit jako kontaminant, což má dopad na ekonomickou proveditelnost a environmentální náklady recyklačního procesu. V případě termomechanické recyklace může míšení různých typů polyesterů rovněž nepříznivě ovlivnit zpracování textilního odpadu a kvalitu výsledku recyklace¹⁸.

Dobrovolné programy vypracované Komisí, jako jsou **kritéria ekoznačky EU pro textilní výrobky**¹⁹ a **kritéria pro zadávání zelených veřejných zakázek v EU pro textilní výrobky a služby**²⁰, již obsahují požadavky týkající se environmentálních aspektů textilních výrobků. Zahrnují například podrobná kritéria pro dobrou kvalitu a dlouhou životnost výrobků, omezení pro použití nebezpečných chemických látek, jakož i požadavky na ekologicky

¹⁴ Evropská občanská organizace ochránců životního prostředí pro normalizaci (ECOS) (2021) How Ecodesign can make our textiles circular (Jak může ekodesign způsobit náš textil k oběhovosti).

¹⁵ EMF (2017) A New Textiles Economy: Redesigning fashion's future (Nová textilní ekonomika: Přetváření budoucnosti módy).

¹⁶ Designing for circular fashion: integrating upcycling into conventional garment manufacturing processes, Fashion and Textiles (Navrhování pro oběhovou módu: integrování upcyklace do zaužívaných výrobních postupů v oděvním průmyslu, Móda a textil).

¹⁷ JRC (2021) Circular economy perspectives in the EU Textile sector (Perspektivy oběhového hospodářství v textilním odvětví EU).

¹⁸ Evropská komise (2021) Study on the technical, regulatory, economic and environmental effectiveness of textile fibres recycling (Studie o technické, regulační, ekonomické a environmentální účinnosti recyklace textilních vláken).

¹⁹ Rozhodnutí Komise 2014/350/EU ze dne 5. června 2014, kterým se stanoví ekologická kritéria pro udělování ekoznačky EU textilním výrobkům (Úř. věst. L 174, 13.6.2014, s. 45).

²⁰ Kritéria pro textilní výrobky a služby při zadávání zelených veřejných zakázek v EU, pracovní dokument útvarů Komise SWD(2017) 231 final.

udržitelné získávání textilních vláken. Práce v oblasti **environmentální stopy oděvních a obuvnických výrobků** se zástupci textilního průmyslu pokračují a mají být dokončeny do roku 2024.

Na základě těchto poznatků vypracuje Komise v rámci **nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků**²¹, s výhradou jeho schválení spolunormotvůrci a zvláštního posouzení dopadů, **závazné požadavky na ekodesign konkrétních výrobků** s cílem zvýšit výkonnost textilních výrobků, pokud jde o životnost, opětovnou použitelnost, opravitelnost, recyklovatelnost vláken na nová vlákna a povinný obsah recyklovaných vláken, minimalizovat a sledovat přítomnost látek vzbuzujících obavy a snížit nepříznivé dopady na klima a životní prostředí. Zvláštní pozornost přitom bude věnována nákladové efektivitě a přiměřenosti opatření, jakož i cenové dostupnosti textilních výrobků. V rámci těchto požadavků a s výhradou posouzení dopadů, které vymezí jejich působnost, Komise zavede **povinná kritéria pro zadávání zelených veřejných zakázek**, jejichž rozsah bude definován na základě posouzení dopadů, a také požadavky týkající se pobídek členských států v oblasti textilních výrobků.

Komise upřednostní výrobky, které mají největší potenciál a dopady z hlediska environmentální udržitelnosti. Z počátečního posouzení Komise vyplývá, že by se mělo jednat například o osobní a bytové textilní výrobky, koberce a matrace. Konečný seznam bude definován na základě konzultace týkající se přijetí prvního pracovního programu podle nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků, která bude zahájena do konce roku 2022.

Přítomnost nebezpečných látek používaných v textilních výrobcích uváděných na trh v EU, z nichž přibližně 60 je považováno za karcinogenní, mutagenní nebo toxické pro reprodukci, je zdrojem obav, které Komise řeší v rámci nařízení o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (REACH)²². Vypracováním **kritérií pro chemické látky a materiály, které jsou navrženy tak, aby byly bezpečné a udržitelné**, Komise dále podpoří průmysl, aby **v největší možné míře nahradil a jinak minimalizoval látky vzbuzující obavy v textilních výrobcích** uváděných na trh v EU, jak bylo oznámeno ve strategii pro udržitelnost v oblasti chemických látek²³. To je v souladu s opatřeními na zvýšení ochrany pracovníků, kteří jsou vystaveni nebezpečným látkám, jak je definováno ve strategickém rámci EU pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci na období 2021–2027²⁴.

Snaha o dosažení nulového znečištění při výrobě textilních výrobků je také určující pro revizi **směrnice o průmyslových emisích**²⁵ a probíhající přezkum **referenčního dokumentu o nejlepších dostupných technikách (BREF) pro textilní průmysl**²⁶.

2.2. Ukončení likvidace neprodaných nebo vrácených textilních výrobků

Likvidace neprodaného nebo vráceného zboží, včetně oděvů, je plýtváním hodnot a zdrojů. Aby Komise od této praxe odrazovala, navrhuje v rámci nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků **povinnost transparentnosti, která by velkým společností ukládala povinnost veřejně sdělovat počet vyřazených a zlikvidovaných výrobků, včetně textilních výrobků**, a informace o jejich dalším zpracování, pokud jde o přípravu na opětovné použití, recyklaci, spalování nebo skládkování. Komise rovněž zavede **zákazy likvidace neprodaných výrobků**, včetně v příslušných případech neprodaných nebo vrácených textilních výrobků, a

²¹ COM(2022) 142.

²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnice Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES.

²³ COM(2020) 667 final.

²⁴ COM(2021) 323 final.

²⁵ <https://ec.europa.eu/environment/industry/stationary/ied/evaluation.htm>

²⁶ <https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/textiles-industry>

to s výhradou zplnomocnění na základě navrhovaného nařízení a zvláštního posouzení dopadů.

Digitální nástroje dále mění způsob, jakým jsou oděvy na celém světě navrhovány, vyráběny a nabízeny, umožňují nové způsoby interakce mezi maloobchodníky a spotřebiteli a vytvářejí dynamičtější reakci na potřeby spotřebitelů. Komise spolu s průmyslovými podniky posoudí, zejména v kontextu cesty transformace pro textilní ekosystém, jak by nově vznikající technologie, jako jsou přesné digitální technologie, mohly snížit vysoký podíl vrácených oděvů zakoupených online, podpořit zakázkovou výrobu, a tím zvýšit efektivitu průmyslových procesů a snížit uhlíkovou stopu elektronického obchodu.

2.3. Boj proti znečištění mikroplasty

Znečištění mikroplasty se v přírodě, včetně mořského prostředí, rozšířilo a vyvolává vážné a rostoucí obavy. Jedním z hlavních zdrojů nezáměrného uvolňování mikroplastů jsou textilie vyrobené ze syntetických vláken. Odhaduje se, že přibližně 60 % vláken použitých v oděvech jsou vlákna syntetická, převážně polyester²⁷, a toto množství dále roste.

Vzhledem k tomu, že největší množství mikroplastů se uvolňuje během prvních pěti až deseti prání, má rychlá móda, která je spojena se stále častějším používáním syntetických vláken na fosilní bázi, velký dopad na znečištění mikroplasty. Jen v odpadních vodách z praček se ročně uvolní až 40 000 tun syntetických vláken²⁸.

Komise plánuje řešit různé fáze životního cyklu, během nichž se syntetická vlákna uvolňují do životního prostředí, souborem preventivních a omezujících opatření, zejména prostřednictvím **závazných požadavků na návrh výrobků**, které mají být zavedeny v rámci nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků, jakož i v rámci připravované **iniciativy Komise zabývající se neúmyslným uvolňováním mikroplastů do životního prostředí**, která má být představena v druhé polovině roku 2022. Kromě návrhu výrobků se opatření zaměří na výrobní procesy, předmývání v průmyslových výrobních závodech, označování a podporu inovativních materiálů. Mezi další možnosti patří filtry do praček, které mohou snížit objem uvolňovaný při praní až o 80 %²⁹, vývoj šetrných pracích prostředků, pokyny pro péči o prádlo a praní, zpracování textilního odpadu po skončení životnosti a předpisy pro lepší čištění odpadních vod a kalů.

Komise zohlední probíhající normalizační práce na zavedení zkušebních metod pro měření uvolňování mikroplastů při praní syntetických textilií³⁰, jakož i technologické a technické možnosti průmyslu.

2.4. Zavedení požadavků na informace a digitálního pasu výrobku

Jasně, strukturované a dostupné informace o vlastnostech výrobků týkajících se environmentální udržitelnosti, například o látkách vzbuzujících obavy, o opravách nebo o materiálovém složení, umožňují podnikům a spotřebitelům lépe se rozhodovat a zlepšují komunikaci mezi účastníky hodnotových řetězců, včetně výrobců a provozovatelů recyklačních zařízení. Takové informace také zvyšují viditelnost a důvěryhodnost

²⁷ EEA (2021) Plastic in textiles: towards a circular economy for synthetic textiles in Europe (Plasty v textiliích: směrem k oběhovému hospodářství syntetických textilií v Evropě).

²⁸ Eunomia (2018) Investigating options for reducing releases in the aquatic environment of microplastics emitted by (but not Intentionally added in) products (Zkoumání možností, jak snížit uvolňování mikroplastů do vodního prostředí z výrobků, do nichž nejsou záměrně přidávány).

²⁹ I.E. Napper et al (2020) The efficiency of devices intended to reduce microfibre release during clothes washing (Účinnost zařízení určených ke snížení uvolňování mikrovláken při praní oděvů) a HK McIlwraith et al. (2019) Capturing microfibers – marketed technologies reduce microfiber emissions from washing machine (Zachycování mikrovláken – technologie uváděné na trh snižují emise mikrovláken z praček).

³⁰ Evropská normalizační organizace pracuje na řadě norem (EN ISO 4484) týkajících se konkrétně uvolňování mikroplastů ze syntetických textilií.

udržitelných společností a výrobků. Proto Komise v rámci opatření podle nového nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků zavede **digitální pas výrobku pro textilní výrobky** založený na povinných požadavcích na informace o oběhovosti a dalších klíčových environmentálních aspektech.

V zájmu zajištění souladu s tímto novým právním předpisem Komise rovněž přezkoumá **nařízení o označování textilních výrobků**³¹, které vyžaduje, aby byly textilní výrobky prodávané na trhu v EU opatřeny označením jasně identifikujícím materiálové složení a uvádějícím veškeré netextilní části živočišného původu. V rámci tohoto přezkumu a v návaznosti na posouzení dopadů Komise představí **povinné uvádění** dalších typů informací, jako jsou parametry udržitelnosti a oběhovosti, rozměry výrobků a v relevantních případech zemi, ve které probíhají výrobní postupy („made in“ – „vyrobena v“).

V souvislosti s výše uvedenými návrhy Komise rovněž zváží možnost zavedení **digitálního štítku**.

2.5. Ekologická tvrzení pro skutečně udržitelné textilie

Spotřebitele, kteří chtějí nakupovat udržitelnější výrobky, často od jejich nákupu odrazuje nespolehlivost tvrzení: nedávný průzkum tvrzení o udržitelnosti v textilním, oděvním a obuvnickém odvětví ukázal, že 39 % z nich může být nepravdivých nebo zavádějících³². Lidé si také mohou nakonec koupit výrobky, které jsou méně udržitelné, než si myslí, protože se uvádějí určité vlastnosti textilních výrobků, které ve skutečnosti nepřinášejí pro životní prostředí výrazný přínos.

Iniciativa pro **posílení postavení spotřebitelů v rámci zelené transformace**³³, spolu s níž Komise navrhuje změnu směrnice o nekalých obchodních praktikách³⁴ a směrnice 2011/83/EU o právech spotřebitelů³⁵, vyústí v nové požadavky, které se budou textilních výrobků výrazně dotýkat. Nová pravidla EU zajistí, že spotřebitelům budou v místě prodeje poskytnuty informace o **obchodní záruce životnosti** a **informace týkající se opravy**, včetně hodnocení opravitelnosti, kdykoli budou k dispozici. Obecná environmentální tvrzení, jako „zelený“, „ekologicky šetrný“, „prospěšný pro životní prostředí“ budou povolena pouze tehdy, budou-li podložena uznaným vynikajícím environmentálním profilem, zejména na základě ekoznačky EU, ekoznačky typu I nebo podle zvláštních právních předpisů EU vztahujících se k danému tvrzení. Dobrovolná označení udržitelnosti týkající se environmentálních nebo sociálních aspektů se musí opírat o ověření třetí stranou nebo musí být zavedena orgány veřejné správy. Navíc se stanoví podmínky pro uvádění ekologických tvrzení týkajících se budoucího vlivu na životní prostředí, jako např. „klimaticky neutrální do roku 2030“, a pro srovnávání s dalšími výrobky.

S cílem doplnit tato ustanovení konkrétnějšími požadavky Komise také pokračuje v práci na minimálních kritériích pro všechny druhy environmentálních tvrzení v rámci **iniciativy týkající se ekologických tvrzení**, která má být představena v druhé polovině roku 2022. Používání metod stanovení environmentální stopy³⁶ se považuje za způsob, jak doložit a sdělit

³¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1007/2011 ze dne 27. září 2011 o názvech textilních vláken a souvisejícím označování materiálového složení textilních výrobků a o zrušení směrnice Rady 73/44/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/73/ES a 2008/121/ES, text s významem pro EHP (Úř. věst. L 272, 18.10.2011, s. 1).

³² https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/sweeps_en

³³ COM(2022) 143.

³⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách) (Úř. věst. L 149, 11.6.2005, s. 22).

³⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES (Úř. věst. L 304, 22.11.2011, s. 64).

³⁶ Doporučení Komise (EU) 2021/2279 ze dne 15. prosince 2021 o používání metod stanovení environmentální stopy pro měření a sdělování environmentálního profilu životního cyklu produktů a organizací.

environmentální tvrzení a prokázat soulad s obecnějšími pravidly ochrany spotřebitele. V této souvislosti bude zohledněna probíhající práce v oblasti environmentální stopy oděvních a obuvnických výrobků.

Komise rovněž přezkoumá **kritéria ekoznačky EU pro textilní výrobky a obuv**, aby podpořila její rozšíření mezi výrobci a nabídla spotřebitelům snadno rozpoznatelný a spolehlivý způsob výběru ekologicky šetrných textilních výrobků.

Zvláštním zdrojem rostoucích obav je **přesnost ekologických tvrzení týkajících se používání recyklovaných plastových polymerů v oděvech**, pokud tyto polymery nepocházejí z recyklace vláken na nová vlákna, ale zejména z vytríděných PET lahví. Kromě rizika klamání spotřebitelů není taková praxe v souladu s oběhovým modelem PET lahví, které jsou uzpůsobeny tomu, aby zůstávaly v uzavřeném cyklu recyklace materiálů přicházejících do styku s potravinami, a podléhají povinnostem v oblasti rozšířené odpovědnosti výrobce, včetně poplatků, aby se naplnily cíle pravidel EU pro plastové výrobky na jedno použití³⁷ a pro obaly³⁸. Tato tvrzení jsou dále problematická vzhledem k úloze syntetických vláken v znečišťování mikroplasty. Proto bude Komise v zájmu zajištění přesnosti těchto ekologických tvrzení a relevantnosti informací, které jsou poskytovány podnikům a spotřebitelům, a zároveň další podpory recyklace plastových polymerů a jejich trhů, věnovat této problematice zvláštní pozornost v souvislosti s nadcházejícími iniciativami, jako je iniciativa týkající se ekologických tvrzení, přezkum kritérií ekoznačky EU pro textilní výrobky a obuv a vypracování závazných požadavků na ekodesign konkrétních výrobků. Komise rovněž vybízí podniky, aby **upřednostnily úsilí v oblasti recyklace vláken na nová vlákna** a raději uváděly úspěchy dosažené při řešení tohoto důležitého problému, který snaha uzavřít cyklus u textilních výrobků představuje.

2.6. Rozšířená odpovědnost výrobce a zvýšení míry opětovného použití a recyklace textilního odpadu

Existuje značný potenciál pro snížení množství textilního odpadu a zajištění toho, aby textilní odpad vytvářel další hodnotu tak, že se zvýší míra přípravy na jeho opětovné použití a recyklaci. V EU se každoročně tříděným sběrem shromáždí až 2,1 milionu tun spotřebitelských oděvů a bytového textilu, které jsou určeny k recyklaci nebo prodeji na světových trzích pro opětovné použití, což představuje přibližně 38 % textilu uvedeného na trh v EU. Předpokládá se, že zbývajících 62 % je vyřazeno do směšného odpadu³⁹.

Stanovení odpovědnosti výrobců za odpad, který jejich výrobky vytvářejí, je zásadní pro to, aby bylo možné **oddělit růst tohoto odvětví od vzniku textilního odpadu**. Požadavky na rozšířenou odpovědnost výrobce se ukázaly jako účinné při zlepšování tříděného sběru odpadu a následného nakládání s ním v souladu s hierarchií způsobů nakládání s odpady. Rozšířená odpovědnost výrobce může motivovat k navrhování výrobků, které podporuje oběhovost po celý životní cyklus materiálu a zohledňuje konec životnosti výrobků. Několik členských států EU již zavedlo nebo zvažuje zavedení požadavků v oblasti rozšířené odpovědnosti výrobce pro textilní výrobky vzhledem k povinnosti zavést tříděný sběr textilního odpadu do 1. ledna 2025, která vyplývá z právních předpisů EU o odpadech.

Komise v této souvislosti navrhne **harmonizovaná pravidla EU pro rozšířenou odpovědnost výrobce pro textilní výrobky s ekologickou úpravou poplatků**, a to v rámci nadcházející revize rámcové směrnice o odpadech, jež proběhne v roce 2023. Hlavním cílem bude vytvořit ekonomiku sběru, třídění, opětovného použití, přípravy na opětovné použití a

³⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí (text s významem pro EHP), PE/11/2019/REV/1, (Úř. věst. L 155, 12.6.2019).

³⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES ze dne 20. prosince 1994 o obalech a obalových odpadech (Úř. věst. L 365, 31.12.1994, s. 10).

³⁹ JRC (2021) Circular economy perspectives in the EU Textile sector (Perspektivy oběhového hospodářství v textilním odvětví EU).

recyklace, jakož i pobídky pro výrobce a značky, aby zajistili, že jejich výrobky budou navrženy s ohledem na zásady oběhového hospodářství. Za tímto účelem a s výhradou posouzení dopadů Komise navrhne, aby byl **významný podíl poplatků do systémů rozšířené odpovědnosti výrobce věnován na opatření pro předcházení vzniku odpadů a přípravu na opětovné použití**.

Komise rovněž zvažuje zavedení požadavku, aby byl textilní odpad z domácností shromážděný tříděným sběrem a podobný odpad **připraven na opětovné použití, což bude nezbytným prvním krokem**, který podpoří činnosti přípravy k opětovnému použití, opětovného použití a oprav a sníží objemy určené k typům zpracování odpadů, které jsou v hierarchii způsobů nakládání s odpady níže.

Komise bude pozorně sledovat vývoj v oblasti produkce, složení a zpracování textilního odpadu. Komise rovněž zahájila zvláštní studii s cílem navrhnout **závazné cíle pro přípravu na opětovné použití a recyklaci textilního odpadu** v rámci revize právních předpisů EU o odpadech, která je plánována na rok 2024.

3. Tkaní průmyslu zítřka: vytvoření příznivých podmínek

3.1. Zahájení cesty transformace pro textilní ekosystém budoucnosti

Aktualizace průmyslové strategie EU⁴⁰ zdůrazňuje potřebu dále urychlit zelenou a digitální transformaci a zvýšit odolnost průmyslových ekosystémů EU. Za tímto účelem Komise navrhuje spoluvytvářet **cesty transformace**. Ty jsou základními nástroji spolupráce pro transformaci průmyslových ekosystémů.

Spolu s touto strategií útvary Komise zveřejní scénáře směřující ke spoluvytváření **cesty transformace pro textilní ekosystém**⁴¹.

Proces společného vytváření se zúčastněnými stranami bude zahájen ve druhém čtvrtletí roku 2022. Do konce roku 2022 by měl tento proces vyústit v dohodnutou vizi ekosystému a konkrétní závazky. Ty mohou zahrnovat závazky týkající se oběhového hospodářství a oběhových obchodních modelů, opatření k posílení udržitelné konkurenceschopnosti, digitalizace a odolnosti a určení konkrétních investic potřebných pro souběžnou transformaci.

Jakmile bude cesta transformace vypracována, umožní také sledovat pokrok v dosahování souběžné transformace a překlenutí mezer v investicích a inovacích, čímž rovněž posílí konkurenceschopnost textilního ekosystému. Tento nástroj pro spolupráci může sloužit jako diskusní fórum při přípravě opatření v rámci nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků, včetně digitálního pasu výrobku.

3.2. Zamezení nadprodukcí a nadměrné spotřebě oděvů: vyřazení rychlé módy z módy

Povinné požadavky na návrh udržitelných a oběhových textilních výrobků, které budou zavedeny v rámci nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků, prodlouží životnost oděvů a spolu s novými pravidly o rozšířené odpovědnosti výrobce podle rámcové směrnice o odpadech se stanou odrazovým můstkem k **novému paradigmatu atraktivních alternativ k rychle se měnícím módním trendům**.

Společnosti by měly za tuto změnu paradigmatu bojovat. Těm, které si v posledních dvou desetiletích vybudovaly vlastní obchodní modely tím, že vydělávaly na uvádění zvyšujícího se počtu módních řad a mikrokolekcí na trh stále rychlejším tempem, se důrazně doporučuje,

⁴⁰ COM(2021) 350 final.

⁴¹Podle definice uvedené ve výroční zprávě o jednotném trhu 2021 se textilní ekosystém týká textilního, oděvního, kožedělného a obuvnického průmyslu.

aby se ztotožnily se zásadami oběhového hospodářství a oběhovými obchodními modely, snížily počet kolekcí za rok, převzaly odpovědnost a jednaly tak, aby minimalizovaly svou uhlíkovou a environmentální stopu.

Změna nákupních návyků spotřebitelů je obtížná, pokud společnosti nezajistí **nové obchodní modely oběhového hospodářství**, jako jsou modely „produkt jako služba“, služby zpětného odběru, sběr použitého zboží a opravárenské služby. Ačkoli se tyto nové modely na trhu stále vyskytují jen ojediněle, bylo prokázáno, že prodlužují životnost textilních výrobků a jsou nákladově efektivní a cenově dostupnou alternativou rychlé módy⁴². Vzhledem k tomu, že rychlá móda je spojena s rostoucím využíváním syntetických vláken na fosilní bázi, přechod na udržitelnější obchodní modely sníží jak závislost výrobců oděvů na fosilních palivech, tak jejich dopady na změnu klimatu a znečišťování mikroplasty.

Jak bylo uvedeno výše, Komise bude v souvislosti s **cestou transformace spolupracovat se zúčastněnými stranami s cílem usnadnit rozšiřování výrobních procesů s účinným využíváním zdrojů, opětovné použití, opravy a další nové obchodní modely oběhového hospodářství v textilním odvětví.**

Podpora **sociálních podniků působících v odvětví opětovného použití** je obzvláště důležitá vzhledem k jejich značnému potenciálu vytvářet v EU lokální, ekologické a inkluzivní podniky a pracovní místa⁴³. Sociální podnik vytvoří v průměru 20–35 pracovních míst na 1 000 tun sebraného textilu s cílem jeho opětovného použití⁴⁴. Toto odvětví však čelí mnoha výzvám, aby bylo konkurenceschopné a stalo se důležitým hráčem v textilním odvětví. K podpoře odvětví opětovného použití je zapotřebí řada opatření, aby se mohlo rozšířit, budovat kapacity a dále se ztotožňovat se zásadami oběhového hospodářství. Cesta transformace pro lokální a sociální ekonomiku nabízí příležitost tato témata projednat se zúčastněnými stranami. V rámci nedávno přijatého akčního plánu EU pro sociální ekonomiku⁴⁵ navíc Komise přijme **pokyny, jak podporovat zavádění oběhového hospodářství a partnerství mezi sociálními podniky a dalšími subjekty**, včetně běžných podniků, které budou zkoumat zejména příležitosti, jež nabízí opětovné použití a opravy textilu.

Důležitou roli hrají také členské státy. Kromě **opatření na podporu odvětví opětovného použití a oprav, a to i v rámci sociální ekonomiky**, mohou být obzvláště užitečným nástrojem daňová opatření v souladu s pravidly státní podpory a WTO. Komise vyzývá členské státy, aby přijaly **příznivá daňová opatření pro odvětví opětovného použití a oprav**. Komise vypracuje **pokyny na podporu oběhových obchodních modelů** prostřednictvím investic, financování a dalších pobídek, které budou představovat příležitosti k vytváření oběhových hodnot a pracovních míst v textilním ekosystému.

V zájmu urychlení změny vzorců spotřeby a výroby bude Komise tuto transformaci podporovat pod heslem **#ReFashionNow**, přičemž bude do popředí stavět kvalitu, životnost, delší používání, opravy a opětovné použití. V rámci Evropské platformy zainteresovaných stran pro oběhové hospodářství bude zapojovat návrháře, výrobce, maloobchodníky, inzerenty a občany do předefinování módy. Další iniciativy EU budou také sloužit jako odrazový můstek pro konkrétní opatření v rámci programu **#ReFashionNow**, zejména evropský Bauhaus, **Závazek udržitelné spotřeby**⁴⁶ nebo Evropský rok mládeže.

⁴² EEA (2021) Business Models in a Circular Economy (Obchodní modely v oběhovém hospodářství).

⁴³ OECD/Evropská komise (2022) Policy brief on making the most of the social economy's contribution to the circular economy (Dokument o maximálním využití přínosu sociální ekonomiky k oběhovému hospodářství).

⁴⁴ RREUSE (2021) Job creation in the re-use sector: data insights from social enterprises (Vytváření pracovních míst v odvětví opětovného použití: pohled na data ze sociálních podniků).

⁴⁵ COM(2021) 778 final.

⁴⁶ https://ec.europa.eu/info/policies/consumers/consumer-protection-policy/sustainable-consumption-pledge_en

3.3. Zajištění spravedlivé hospodářské soutěže a dodržování předpisů na dobře fungujícím vnitřním trhu

Právní předpisy EU o dozoru nad trhem stanoví pravidla, která zajišťují, aby příslušné vnitrostátní orgány mohly prosazovat právní předpisy EU pro výrobky uváděné na trh v EU bez ohledu na jejich původ. Výzvy globálního trhu a stále složitějších dodavatelských řetězců, jakož i nárůst počtu výrobků prodávaných online v EU vyžadují přísnější donucovací opatření, aby byla zajištěna bezpečnost spotřebitelů a dobře fungující vnitřní trh.

Za tímto účelem je nezbytné umožnit strukturovanou **koordinaci a spolupráci** mezi vnitrostátními donucovacími orgány a zefektivnit **postupy dozoru nad trhem**. Nově vytvořená síť EU pro soulad výrobků s předpisy⁴⁷ bude koordinovat a podporovat postupy přeshraničního dozoru nad trhem v EU v prioritních oblastech, které navrhnou příslušné orgány, a zajistí meziodvětvovou koordinaci mezi různými skupinami pro správní spolupráci, jako je skupina pro správní spolupráci pro chemické látky a označování textilií. Komise bude prostřednictvím společných iniciativ a projektů⁴⁸ podporovat zintenzivnění spolupráce mezi všemi příslušnými subjekty, zejména celními orgány a orgány dozoru nad trhem, průmyslem a zkušebními laboratořemi v textilním ekosystému, spolu s budováním kapacit v rámci Programu pro jednotný trh, zajištěním využívání digitálních nástrojů pro dozor nad trhem a stanovením jednotných podmínek a četnosti kontrol u některých výrobků.

V rámci boje proti porušování práv duševního vlastnictví Komise do roku 2023 vytvoří **soubor opatření EU proti padělání**, v němž budou stanoveny zásady pro společná opatření, spolupráci a sdílení informací mezi majiteli práv, prostředníky, a to jak online, tak offline, a donucovacími orgány, jako jsou celní orgány, policie a orgány dozoru nad trhem.

3.4. Podpora výzkumu, inovací a investic

Úspěch a odolnost zelené a digitální transformace v kontextu globálních hodnotových řetězců závisí na schopnosti textilního ekosystému sám sebe přetvořit. Posílení výzkumu a inovací a podpora investic v tomto odvětví jsou nezbytné pro využití jeho potenciálu k vytváření udržitelného růstu a lokálních pracovních míst a měly by být prioritou na úrovni EU a na vnitrostátní i regionální úrovni.

Nový evropský Bauhaus převádí Zelenou dohodu pro Evropu do konkrétních iniciativ, které podporují udržitelný životní styl, včetně oblasti módy. V rámci tohoto programu a pod heslem #ReFashionNow bude Komise podporovat projekty, které zvyšují udržitelnost módy a zároveň splňují požadavky související s estetikou a inkluzivitou.

Komise rovněž pracuje na **společném plánu průmyslových technologií pro oběhové hospodářství**, jehož cílem je zefektivnit průmyslový výzkum a inovace, včetně oblasti recyklace textilu. Ten je podpořen nedávno zveřejněnou studií⁴⁹ o účinnosti současných možností recyklace textilního odpadu, která zdůrazňuje potřebu jejich dalšího posílení skrze inovace.

Partnerství veřejného a soukromého sektoru vymezí budoucí výzkumné iniciativy a zajistí vedoucí a vynikající postavení ekosystému. Například partnerství Made in Europe⁵⁰ bude prosazovat digitalizovanou, konkurenceschopnou, ekologickou, sociálně udržitelnou a odolnou výrobu a použití textilních výrobků. Podpora se zaměřuje také na snižování závislosti odvětví na fosilních palivech skrze **inovace v oblasti textilu založené na biotechnologiích**, a

⁴⁷ Zřízeno podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1020 ze dne 20. června 2019 o dozoru nad trhem a souladu výrobků s předpisy a o změně směrnice 2004/42/ES a nařízení (ES) č. 765/2008 a (EU) č. 305/2011, PE/45/2019/REV/1 (Úř. věst. L 169, 25.6.2019, s. 1).

⁴⁸ [REACH4TEXTILES](#)

⁴⁹ Evropská komise (2021) Study on the technical, regulatory, economic and environmental effectiveness of textile fibres recycling (Studie o technické, regulační, ekonomické a environmentální účinnosti recyklace textilních vláken).

⁵⁰ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/funding/documents/ec_rtd_he-partnership-made-in-europe.pdf

to prostřednictvím společného podniku pro evropské oběhové biohospodářství⁵¹, jehož cílem je mimo jiné podpořit vývoj nových typů textilních vláken. Evropské partnerství Process4Planet se zaměřuje na podporu **oběhového hospodářství a rozsáhlou dekarbonizaci evropských zpracovatelských odvětví**, včetně textilního průmyslu, a to rozvojem a zaváděním potřebných inovací prostřednictvím iniciativ, jako jsou centra pro oběhové hospodářství (H4C). Kromě pokračujícího financování ze stávajících programů, jako je Evropský inovační a technologický institut (EIT), budou v rámci programu Horizont Evropa vyhlášeny zvláštní výzvy k dalšímu rozvoji technologií a procesů pro rozšíření oprav, vylepšení sběru a třídění, zvýšení kapacit pro recyklaci textilních výrobků v průmyslu EU⁵² a podporu recyklace vláken na nová vlákna a využití obsahu recyklovaných vláken. Klíčové budou rovněž sociální inovace, zejména s cílem podpořit podniky zaměřené na opětovné použití.

Komise bude v rámci programu **LIFE**⁵³ spolufinancovat projekty týkající se technologických inovací pro obchodní modely oběhové módy a podporovat **zavádění partnerství v rámci sociálního a oběhového hospodářství**. Textilní ekosystém může také využít příležitostí, které nabízí **Evropský fond pro regionální rozvoj**, který podporuje transformaci v regionech a poskytuje finanční prostředky na výzkum a inovace, digitalizaci, konkurenceschopnost malých a středních podniků, rozvoj dovedností, digitální konektivitu, návrh výrobků a výrobní procesy oběhového hospodářství.

Komise bude vybízet podniky textilního ekosystému, aby se zapojily do iniciativ na rozvoj **datového prostoru Zelené dohody pro Evropu a datového prostoru pro výrobu**, aby bylo možné snadněji sdílet a opakovaně využívat data napříč podniky. Širší podporu digitálním inovacím poskytuje **síť evropských center pro digitální inovace**, která bude rozvíjet digitální infrastruktury potřebné k testování nových digitálních technologií a pomáhat pracovníkům v odvětví lépe porozumět možnostem digitalizace a aktualizovat své technologické znalosti.

Členské státy hrají rovněž klíčovou úlohu v poskytování podpory pro výzkum, inovace a investice, a to i prostřednictvím půjček a grantů z **nástroje pro oživení a odolnost**. Například Portugalsko již uvedlo, že plánuje podpořit investice zaměřené na modernizaci a rozvoj národního oběhového bioprůmyslu s cílem zvýšit začlenění biomateriálů do textilních výrobků. Francie plánuje rozvíjet inovace v různých oblastech, včetně recyklace a opětovného začlenění recyklovaných materiálů, přičemž textilní výrobky byly zařazeny mezi pět prioritních materiálů. Itálie zvažuje zřízení recyklačních center pro sběr, třídění a zpracování textilního odpadu. Kromě toho mohou mnohé složky týkající se inovací a digitalizace ve vnitrostátních plánech poskytnout podporu ekosystému, například nákupy digitálního vybavení.

Zásadní význam má mobilizace soukromých investic do udržitelných textilních výrobků. Na základě práce odborné platformy pro udržitelné financování Komise zvažuje přijetí technických screeningových kritérií, která mimo jiné určí, co představuje **významný přínos k oběhovému hospodářství při výrobě oděvů podle nařízení o taxonomii pro udržitelné investice**, spolu s kritérii ohledně znečištění pocházejícího z konečné úpravy textilních výrobků.

3.5. Rozvoj dovedností potřebných pro zelenou a digitální transformaci

Ekosystém textilního průmyslu vyžaduje vysoce kvalifikovanou pracovní sílu, aby bylo možné využít potenciál pracovních příležitostí, které přináší digitální a zelená transformace,

⁵¹ <https://www.bbi.europa.eu/about/circular-bio-based-europe-joint-undertaking-cbe-ju>

⁵² Včetně podpory možného legislativního cíle pro recyklaci a opětovné použití textilních výrobků.

⁵³ https://cinea.ec.europa.eu/life_en

neboť pouze 13 % pracovní síly má vysokou kvalifikaci⁵⁴. Odvětví se snaží přilákat kvalifikované mladé talenty; malé a střední podniky v textilním ekosystému brzdí nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců. Potíže s obsazením volných pracovních míst v oblasti informačních a komunikačních technologií hlásí 55 % evropských společností⁵⁵ a 40 % společností má nedostatek zelených dovedností⁵⁶. Obzvláště důležité jsou oblasti, jako je **ekodesign, vývoj vláken, výroba inovativních textilií, opravy a opětovné použití textilií**. Odborné vzdělávání a příprava, a to jak počáteční, tak průběžné, včetně učňovské přípravy, mají zásadní význam pro vybavení lidí potřebnými dovednostmi.

V rámci **Evropského paktu pro dovednosti**⁵⁷ Komise podpořila vytvoření rozsáhlého partnerství pro dovednosti v textilním ekosystému s cílem podpořit zvyšování kvalifikace, rekvalifikaci a získávání a předávání zelených a digitálních dovedností, včetně znalostí o posuzování životního cyklu a hodnotového řetězce. V souladu s novou Evropskou agendou dovedností⁵⁸, Digitálním kompasem 2030⁵⁹ a cíli summitu v Portu⁶⁰ představuje Pakt pro dovednosti pro textilní ekosystém, který byl zahájen 16. prosince 2021, závazky pro konkrétní klíčové ukazatele výkonnosti s cílem vytvořit lokální partnerství mezi průmyslem, veřejnými orgány a poskytovateli vzdělávání. Mezi dohodnutá opatření patří zvýšení diverzifikace ve vedení společností až o 5 % ročně, zejména co se týče přístupu žen na vyšší pozice, podpora 10 000 malých a středních podniků v jejich úsilí o digitalizaci, navržení dvaceti nových vzdělávacích postupů a nástrojů reagujících na potřebu ekologických a digitálních dovedností, zvýšení nabídky učňovské přípravy v odvětví o 20 %⁶¹ a další závazky týkající se zvyšování kvalifikace a rekvalifikace pracovní síly v nadcházejících letech.

4. Provázání udržitelných textilních hodnotových řetězců na celém světě

EU bude usilovat o celosvětový pokrok směrem k udržitelnějším a oběhovějším textilním výrobkům na **mezinárodních fórech** (G7, G20), v rámci Globální aliance pro oběhové hospodářství a účinné využívání zdrojů (GACERE) a Shromáždění OSN pro životní prostředí. Komise bude spolupracovat s dalšími partnery na celosvětové, regionální a dvoustranné úrovni s cílem podpořit spolupráci a iniciativy na podporu udržitelných hodnotových řetězců textilního odvětví a udržitelné módy. Praktickým příkladem takové spolupráce je projekt Programu OSN pro životní prostředí InTex⁶², který je financován z EU a jehož cílem je stimulovat inovativní obchodní postupy a ekonomické modely v hodnotovém řetězci textilního odvětví.

4.1. Náležitá péče o environmentální a sociální spravedlnost

Většina konečných oděvů a bytového textilu spotřebovaných v Evropě se dováží ze třetích zemí. V roce 2019 byla EU jedním z **největších světových dovozců oděvů** v celkové hodnotě 80 miliard EUR⁶³. Podpora **ekologičtějších a spravedlivějších hodnotových řetězců** napříč hranicemi a kontinenty zajistí, že textilní výrobky spotřebovávané v EU i mimo ni budou vyráběny s ohledem na sociální i environmentální aspekty po celém světě.

⁵⁴ Eurostat (2019) Šetření pracovních sil.

⁵⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=ICT_specialists_-_statistics_on_hard-to-fill_vacancies_in_enterprises

⁵⁶ <https://euratex.eu/news/which-skills-companies-need-from-their-workforce/>

⁵⁷ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1517&langId=cs>

⁵⁸ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=cs>

⁵⁹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_cs

⁶⁰ <https://www.2021portugal.eu/en/porto-social-summit/>

⁶¹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1534&langId=cs>

⁶² <https://www.unep.org/intex>

⁶³ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20200424-1>

Sdělení o **důstojné práci na celém světě v zájmu globální spravedlivé transformace a udržitelného oživení**⁶⁴ označuje textilní průmysl za klíčové odvětví, v němž budou důstojné pracovní podmínky prosazovány v rámci dvoustranných vztahů a mnohostranných fór. V této souvislosti má textilní průmysl potenciál k prosazování rovnosti žen a mužů, neboť se odhaduje, že 75 % pracovníků v oděvním průmyslu na světě tvoří ženy⁶⁵. Kromě toho Komise v rámci **programu lepší práce**⁶⁶ podporuje třetí partnerské země při zlepšování pracovních podmínek a zvyšování souladu s mezinárodními pracovními normami.

V kontextu hodnotového řetězce textilního odvětví organizace OECD ve svých pokynech pro náležitou péči pro oděvní a obuvnické odvětví identifikovala řadu běžných rizik závažných porušení lidských práv a pracovních práv, včetně dětské práce, diskriminace, nucené práce, problémů v oblasti ochrany zdraví a bezpečnosti na pracovišti a nespravedlivých mezd⁶⁷. Návrh **směrnice o náležité péči v oblasti udržitelnosti podniků**⁶⁸ zavádí horizontální povinnost náležité péče pro velké společnosti, aby určily skutečné a možné nepříznivé dopady na lidská práva, včetně pracovních práv, a životní prostředí, v provozech vlastní společnosti a napříč svými globálními hodnotovými řetězci, aby jim předcházely, zmírňovaly je, ukončovaly je a zohledňovaly je. Do oblasti působnosti spadají také společnosti se střední tržní kapitalizací (velké společnosti s více než 250 zaměstnanci a obratem nad 40 milionů EUR) působící v odvětvích s vysokými dopady, včetně textilního průmyslu. Tyto povinnosti budou muset plnit i společnosti ze třetích zemí, které jsou zapojené do hodnotových řetězců textilního odvětví evropských odběratelů, nebo velcí odběratelé působící v EU, kteří v EU vytvářejí významný obrat. Strategie EU pro práva dítěte⁶⁹ kromě toho zdůrazňuje „nulovou toleranci vůči dětské práci“ a vyzývá členské státy EU, aby ve svých dodavatelských řetězcích zakázaly dětskou práci. Komise rovněž připravuje novou legislativní iniciativu, která by účinně **zakázala uvádět na trh v EU výrobky, které jsou produktem nucené práce, včetně dětské nucené práce.**

Kromě toho probíhající vývoj a provádění mezinárodního rámce pro transparentnost a sledovatelnost udržitelných hodnotových řetězců v oděvním a obuvnickém průmyslu⁷⁰ usnadní účinnější řízení hodnotových řetězců, určení a řešení porušování pracovních a lidských práv a dopadů na životní prostředí.

4.2. Řešení problémů spojených s vývozem textilního odpadu

Vývoz textilního odpadu mimo EU neustále roste a v roce 2020 dosáhl 1,4 milionu tun⁷¹. Podle nedávného návrhu Komise na nová **pravidla EU pro přepravu odpadů**⁷² by byl vývoz textilního odpadu do zemí mimo OECD povolen pouze pod podmínkou, že tyto země oznámí Komisi své svolení dovážet určité druhy odpadu a prokážou svou schopnost nakládat s nimi udržitelným způsobem.

Aby se zabránilo tomu, že toky odpadů budou při vývozu z EU falešně označovány jako použité zboží, a nebudou tak zařazeny jako odpad, zváží Komise na základě zmocnění předpokládaného v návrhu vypracování **zvláštních kritérií na úrovni EU, která by rozlišovala mezi odpadem a některými použitými textilními výrobky.** V rámci programu

⁶⁴ COM(2022) 66 final.

⁶⁵ Pracovní dokument útvarů Komise SWD (2017) Udržitelné hodnotové řetězce v oděvním odvětví díky opatřením EU pro rozvoj.

⁶⁶ <https://betterwork.org/about-us/the-programme/>

⁶⁷ OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains in the Garment and Footwear Sector (Pokyny pro náležitou péči v zodpovědných dodavatelských řetězcích v oděvním a obuvnickém odvětví).

⁶⁸ COM(2022) 71 final.

⁶⁹ COM(2021) 142 final.

⁷⁰ <http://www.unece.org/net4all.ch/fr/tradewelcome/traceability-for-sustainable-garment-and-footwear.html>

⁷¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/fr/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210420-1>

⁷² COM(2021) 709 final.

LIFE byla vyhlášena výzva⁷³ ke zlepšení sledovatelnosti vývozu použitých textilních výrobků a textilního odpadu.

Komise bude rovněž usilovat o zvýšení transparentnosti a udržitelnosti celosvětového obchodu s textilním odpadem a použitými textilními výrobky. Na dvoustranné úrovni bude EU zintenzivňovat spolupráci v otázkách společného zájmu týkajících se přepravy textilního odpadu prostřednictvím dialogů o životním prostředí se třetími zeměmi a regiony, jakož i ve vhodných případech v rámci kapitol o udržitelném rozvoji v dvoustranných obchodních dohodách EU a obchodních dohodách mezi regiony, a to v souladu s celkovými cíli EU zvýšit rozměr udržitelnosti své obchodní politiky.

5. Závěr

Pokrok textilního ekosystému směrem k větší udržitelnosti vyžaduje hluboké změny v nyní převládajícím lineárním způsobu, jakým jsou textilní výrobky navrhovány, vyráběny, užívány a vyřazovány, a současně snížení dopadů textilu na změnu klimatu, neudržitelného využívání zdrojů a znečištění životního prostředí a zabránění dalšímu porušování lidských práv v hodnotových řetězcích textilního odvětví.

Transformace na udržitelný a oběhový textilní průmysl v součinnosti se silnou agendou digitalizace a sociální spravedlnosti může pomoci odvětví zotavit se z krize COVID-19, zlepšit jeho odolnost v budoucnosti, posílit jeho konkurenceschopnou udržitelnost a pozitivně přispět k řešení klimatické krize a krize biologické rozmanitosti a sociální nespravedlnosti.

Komise vybízí orgány a instituce EU, aby tuto strategii podpořily, a vyzývá členské státy, celý hodnotový řetězec a mezinárodní partnery, aby se zavázali k rozhodným a konkrétním opatřením pro její provádění.

⁷³<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/life-2021-prep-environment>